

Горовий, Анатолій. Подорож крізь час [Текст] : [інтерв'ю з українським художником, поетом та істориком Анатолієм Горовим про його виставку живопису, яка експонується у Музеї Гетьманства] / розмову вела Ірина Хорс // Культура і життя. – 2020. – 11 верес. (№ 17). – С. 12 : фот.

Подорож крізь час

У виставковій залі Музею Гетьманства 15 вересня відкриється виставка живопису «Крізь час» українського художника, поета та історика Анатолія Горового.

Живопис Анатолія Горового так само складний і багатошаровий, сповнений метафоричної образності й спрямований углиб, як і його поезія. Та якщо поезію Горового майстри слова називають «суха солома», то його художній доробок - це

«оголений нерв», де авторові вдалося поєднати філософські сентенції з яскравими візуальними образами, де емоційність і напруга досягають свого найвищого звучання.

- Пане Анатолію, на персональній виставці Ви представляєте серію робіт, присвячену образам з минулого. Чому виникла ідея закарбувати образи культурних діячів у серії портретів?

- Думаю, нині актуально звернути увагу на духовно-інтелектуальний процес Русі, оскільки ми погано розуміємо тогочасну культуру, яка послужила історичним джерелом розвитку для України. Культура Русі XI—XII століть була значно вищою, ніж загальноєвропейська. Невеличке порівняння. У Печерському монастирі у XII столітті завдяки діяльності ченця Агапіта виникає перша у Європі лікарня. Перші європейські шпиталі виникають лише у XVI столітті. Та й то, у тих шпиталях ченці

вважають головним не лікувати хворих, а готувати їх до смерті. Внучка князя Володимира Мономаха Євпраксія - Добрея, яка стала дружиною візантійського імператора Зоєю, написала книжку «Аліммії» Це була не лише медична книжка, а й, висловлюючись сучасною мовою, перша книжка про косметику. А знання вона здобула ще в Русі. Дружина французького короля Генріха I Анна переконувала французьку аристократію у необхідності бодай вміти читати й писати. Сам король Генріх був неписьменний і замість підпису ставив хрестик.

Я вважаю, що історію потрібно вивчати не з кланових позицій, не як набір фактів та ідей, а як розвиток нових тенденцій. Тоді історія і справді стане вчителькою життя, і ми зможемо не лише краще розуміти наше минуле, а й матимемо власний, а не позичений, підмурівок для

побудови нової України.

- Як Ви підходили до інтерпретації того чи іншого історичного образу?

- Зрозуміло те, що у наш час неможливо відтворити повний відповідник давнім зразкам, як і те, що в цьому й нема потреби. Тому я беру для себе за підмурівок основні засади через сакрум: дослівний переклад - «тіло». Відмовитись від персоніфікації (що у перекладі з грецької означає «маска») заради втілення духовної сутності людини.

Ікона означає образ. Давні візантійські іконописці сприймали ікону не як відповідник зображення божеству, а як символ, що стає засобом духовного звернення до архетипу. Відповідно, молилися не до ікони а через образ - до Бога. Виходячи з цього, вважаю, що засоби

реалістичного малярства автоматично позбавляють глибинної суті давнього мистецтва. Створюючи образи давньоруських культурних діячів, я вважав за необхідне спиратися на давні традиції візантійського й давньоруського іконописання, зразки романських традицій. Тому й використовував давні технологічні засоби, як-от заливка, пробіли тощо.

Нагадую, що порушення просторових чи анатомічних правил у візантійських чи давньоруських іконописців не було проблемою незнання чи невміння, а лиш засобом створення індивідуальних особливостей того чи іншого образу.

- У Вашій творчості відчувається переплетіння різних стилів і

напрямів, які Ви трансформували під свою мистецьку ідею.

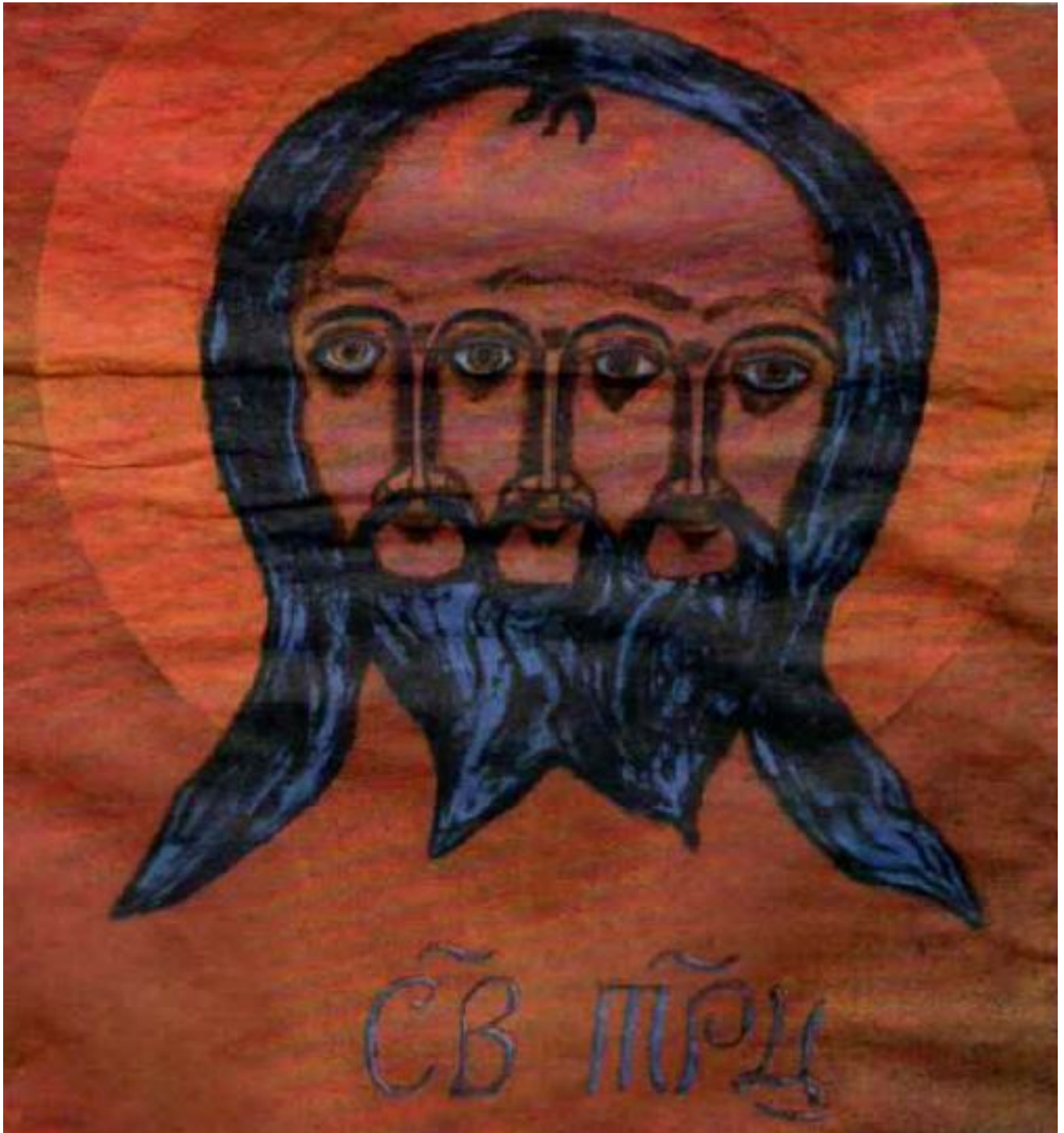
Малярство яких художників на Вас вплинуло?

- Ще в університеті мені трапилася книжка Анрі Перрюшо «Життя Ван Гога». Після цього для мене реалістичний живопис, тобто соцреалізм, перестав існувати. Вона зробила своєрідний переворот. Тож спочатку був Ван Гог, потім Анрі Матісс зі своїм «диким» живописом. Набагато пізніше був Поль Гоген, ну і останній, хто дає мені право порушувати всі закони перспективи, це Пабло Пікассо. Якщо говорити про українське образотворче мистецтво, то це Ганна Собачко-Шостак, Марія Примаченко. Школа бойчукістів і

сьогодні вражає своєю потужністю. Нагадаю, що саме від візантійського та давньоруського іконопису Михайло Бойчук прокладав шлях до створення національного українського образотворчого мистецтва.

З таким багажем я почав підходити і до ікони. Почав сприймати Івана-Валентина Задорожного. Тоді я вже зумів досягнути те, що робив Єжи

Новосельський. У нього іконописний візантійський стиль переплітається з усіма новітніми формаціями. Україно - польський маляр своєю мистецькою діяльністю довів, що архаїка іконопису чудово вживається із модерновими тенденціями малярства.

- Саме Єжи Новосельський у своїх розмовах про мистецтво зазначив, що ікона - то пульсація. Ваш живопис сповнений внутрішньої динаміки та емоційної напруги, що споріднює Ваше мистецтво з експресіонізмом...

- Мій живопис весь на нерві. Я, як актор, вхожу у певний стан, поки пишу. Щоб ти там не придумав як робити, проте який в тебе настрій - така складається й колористика. Колір сам тобі диктує, говорить за

тебе. Звідти й напруження. Ікона має бути написана відсторонено. Там не може бути внутрішнього стану художника. Натомість майже всі мої роботи експресіоністичні. Намагаюсь органічно відтворити той стан образу, як його відчуваю сам. Як можна обійтися без експресії?

- Експресію підсилює використання чистих відкритих кольорів... Це інтуїтивний вибір?

- Колись у Видубичах у Михайлівському соборі при мені знімали шар штукатурки, під яким знайшли старі фрески. Коли відкрили, побачили оці яскраві кольори, яким би позаздрив сам Матісс. Та іншої ікони на Русі не могло бути. У храмах світла не було, тільки свічки запалювали.

А інтуїтивно колір я відчув, коли

познайомився з абстрактними роботами Марка Ротко. Я фізично відчув, що таке колір. Для прикладу, чорний колір вбирає в себе всі кольори. Чорний - це не тільки смерть і пітьма, це те, з чого ми виходимо. Це, в принципі, народження життя.

- Ваша робота «Останній жарт Івана Гонти», яка представлена в експозиції, - вона і про характер, і про ставлення до смерті. Тема українських козаків проходить лейтмотивом у Вашій творчості й вирізняється особливим авторським баченням...

- Козак - це символ Духу України. Звичайно, з часом відбулася ідеалізація козацтва. Мало хто пам'ятає, що прообразом козака Мамає була реальна особа - князь

литовської доби Олександр Глинський. Мамай поступово став духовним образом усього козацтва - «душа правдивая». Таким він і мандрує із століття у століття. Народні картини, присвячені вже ідеалізованому Мамаю, висіли в українських хатах поруч із іконами. Так відбулася сакралізація і всього козацтва, одухотворення його. Але поставимо собі питання: чому польський шляхтич Станіслав Мрозовіцький став улюбленим у народі пісенним героєм Морозенком, за яким і донині «Вся Україна плаче». Що було такого в козацтві, що шотландець став популярним у народних масах полковником Максимом Кривоносом. Вочевидь,

міфологізація козацтва мала тверде підґрунтя. Тож і творити маємо так само - через сакрум до образу.